

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDEKI FÜGGETLENSÉGI PART KÖZLÖNYE.

Egyes évre 10 ft — kr.
Félévre 5 " " "
Negyedévre 2 " 50 "
Egy hónapra 1 " " "

Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **BARTHA MÓR.**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díj:
Hat hasabos petit sorost 5 kr. Nagyobb terjedelmű a többeszer
hirdetéseik alk. szerint jutányos áron vetetnek fel. Bélyeg-díj más
ten külön bejegyzéssel 30 kr.

„Viszhang“-nak!

I.

Alóljegyzettnek a «Debreczen» Ápril 17-iki — 75 — számában «Konvent után» cím alatt megjelent cikkre «viszhang»-ot kellett, amelyet belefűj valamely ismeretlen, a Debreczeni Ellenőr f. hó 20-iki 92. számába, ily cím alatt: «Konvent után — viszhang a «Debreczen» Ápril 17-iki cikkére.» — Egyébként pedig a viszhang természetével merőben ellenkezik ez az irat, mind ferditő tartalma, mind illemen alól járó modorára nézve.

Mindig csadálkoztam azon és nem tartottam helyesnek, hogy ha valaki veszi magának a hirlapi vitázás kelle mellett foglalkozását; de vita irata alatt, nevé, vagy felismertető névjegyét ki nem írja. Mintha szégyenlené amit irt! De hát akkor miért irt? Talán társadalmi állásával nem fér meg a polemizálás! . . . De hát akkor, miért polemizál? Talán a kinek visszair, áll hozzá nagyon alant s pellengéreztetné köztisztelt nevé, ha ily társaságban nyilvánosságra hozná? Ilyen kérdések önként feltolulnak a vitázó fél nevének eltitkolásánál; de még az a helyzet is áll elő, hogy a leszólt ellenfél nem tud kellő diskrecziót alkalmazni válaszában, ami pedig a vitairatokban is tisztességesebb,

Álomszuszi ébredése.

Felolvasta a szerző a «Csokonai» körben.

Irtá: **Zalai Márk.**

Folytatás.

— A «Debreczen» tárczája. —

Hanem az opera végeztével, midőn haza kellett volna menni szülőnkbe, akkor gyűlt meg csak a bajom, 3—4 embert kellett segítségül hívni, hogy álomszuszi férjemet kocsiba ültessük, fogadónkba szállítsuk, levetkőztessük, ágyba fektessük, melyben az egész orvosi egyetem amulatára 2-szer 24 óráig tetszhalottként a legmélyebb álomba merült.

Ig, kezdődött ami kéjtudásunk. De azért később kivettük a magunk részét. A mi csak szép, fenséges látni és hallani volt a civilizált Európában, azt mindvégig élveztük és akkor férj m gazdag tapasztalatai, műzisése, általa. os és művészeti ismeretei nagyon beváltak.

Egész életrevaló kincseket láttam, egész életrevaló emlékeket, tapasztalatokat szereztem.

Az emberek rendszerint az egyik szélsőségből esnek a másikba, veté közé Pista barátom. És csak kerülő, kacskaringós utakon jutnak az arany középutra. Azért áll a világ milliomosokból és koldusokból, tudósokból, bölcseszekből és lelki szegényekből. Azt híven együgyűségemben, hogy büntetlenül rabolhatom meg álmaimat, tufeszitem idegeimet, míg len azon emlékezetes visszás eset ismét észre nem térítet, arra tanítva főképen, hogy

mint a minden tekintetét félrelőkő gyálzkodás . . . habár természetesen a legfőbb tekintetét csak az igazság érdemli.

Én is úgy gondolkozom most, hogy ez az én ismeretlen ellenfelem, valamely igen magas személyiség lehet; aki, habár nem keztyüs kézzel nyul is az én cikkemhez s engem nem szörmentibe simogat: mégis, mintha azt mondaná: köszönje meg — r. ha a magasból aláereszkednek felé legalább annyira, hogy szavát «viszhang»-ra méltatják.

Hát igen . . . Köszönöm! És habár felmentettnek érezhetném magamat, hogy ismeretlen cikkiróval szóba álljak s azt mondhatnám: amit irtam — megirtam s — tetszik vagy nem tetszik — nincs hozzá tenni, vagy elvenni való . . . azonban a vitatárgy, — a ref. egyháznak, a konvent előtt forgó érdeke, — oly fontos, hogy félretehetelem az ismeretlenség ellenében fennálló ignorálhatási jogosultságot. Külömben is a «Viszhang» tartalmából, menetéből következtetve, hanem névleg, de állására nézve meglehet ellenfelemet ismernem, ti: hogy az, a konventhez közvetlen közelálló egyén, vagy éppen a konventnek tagja; tehát akivel tárgyilagosan és tanulságosan lehet szót váltani a fennforgó ügyekben, mivel — a—r. ellen felhordott czáfolatai a konvent többségéinek is tekinthetők, tehát — a—r. szavai mégis csak eljutnak oda.

Arra mutat még az a nagy hódolati tömjénezés is, amit a konvent nagy férfainak szentelt óltáron, bőkezűleg elégt, hogy, azok társaságába és az ott szokásos bökölésbe beleélte magát.

De van személyes ok is amely szólásra indit . . . A «Viszhang» oly hanggyűjtéménnyel rendelkezik, amit — a—r-re kiabál, hogy ha valaki paskilt akarna írni, bátran utasíthatnám utbagazításért sőt hathatós segélyért «Viszhang»-hoz.*)

Ismeretlenem ugyanis egész gyakorkorlottsággal használja — a—r. ellen az eftajia vonásokat: „a legalptalanabb és képtelenebb r a g a l m a k k a l r o n t n e k i magyar ref. egyházunk emez illustris képvisleti és kormányzati hatóságának — a Konventnek; «hozzávetőleges biztos tájékozást sem szervezt magának» . . . »félre van-e vezetve . . . becsmérlő nyilatkozatai és merész vádjai benső szükségképiséggel fakadnak-e nyugtalan izgága lelke mélyéről? »légből kapott állítások és alaptalan gyanúsítások» . . . »A konvent tekintélye magasabban áll, mintsem — a—r ócsárlásai hozzá felérnének» »dissonans han-

*) Meg kell jegyezmem, hogy vitaellenfeletem, cikkének maga által megjelölt mivoltánál fogva «Viszhang»-nak nevezem, mert másként nem nevezhetem . . . pedig neveznem csak kell. Megbocsát ellenfelem . . . hiszen nevének elhallgatásával, magá vitt e kényszerhelyzetbe.

Amde a czopf nem holmi játszi joujou, hanem veszedelmes, razadós ostobaság és tenyészháza az üres fejeknek, sziveknek, leleknek.

A copfos, parókás stylus nemcsak silányítja azon korbelt irodalmi és művészeti termékeket, hanem a copf legott ott terpeszkedik a hadseregben, a hivatalokban, a cathedrákon, céhekben, miniszteriumokban, kabinetirodáknak, szóval mindenütt.

Az emberek testben, lélekben, erkölcsökben, szokásokban cicomásokká, copfosokká lettek.

Európa legnagyobb szellemeinek, a felébredt klasszikus íróknak, legihlettebb költőinek, legmélyebb tudósainak, legszellemesebb leglángolóbb bölcsészeinek kellett sorompóba lépniök, hogy e copfnak véget vessenek.

Hogy a megkövesedett konservatismus mily mértékben kezezi a lélek alaptörvényét, megmutatja a többek közt a mohamedánusoknak és mormonoknak szívós ragaszkodása a többnejűséghez es vele párhuzamosan a nőknek szolgai alárendeltségéhez, tudatlanságához.

Milyen óriási apparatus kellene ahhoz, hogy Törökországban általában a mohamedán államokba a több évszazados szokást, a törvényes többnejűséget egynejjűvé megváltoztassák. Viszont milyen fergeteget, milyen világarzó vihart keltene a civilizált államokban az a kísérlet, ha az egynejjűséget, mint azt a szoczialisták egy töredéke óhajtja, többnejűséggé változtatna a törvény. Ilyen forradalmat

egyik lényeges hibából nem szabad a merő ellenkezőjébe esniök és hogy meg kel adni a testnek, ami a testé, a léleknek, ami a léleké.

Mélyen tisztelt hallgatóim!

Önök azt hiszik, hogy álomszuszi holmi légből kapott a költő tulajdonképpen képzeletében élő lény? Csalódnak. Biztosíthatom, hogy vannak nemcsak egyes egyének, kik teljes életükben növényi életet élve foly on alusznaok, kik nincsenek tudatában emberi mivoltuknak, emberi méltóságuknak, hanem milliókra megy a társadalomnak, a nép zömének száma, kik nyitott szemekkel fényes napon a legmélyesegesebb álomba merülten nezik a világ folyását és nem reagálnak, nem ébrednek mindaddig, míg valamelyes orkán tetszhalotti álmukból fel nem ébreszti.

Ki ne hallotta volna a czopf történetét, mely a 18. évszazad elején a porosz katonaságnál kezdé meg pályafutását és majd 100 évig uralkodott abszolút hatalommal a legműveltebb népek közt egészen a francia forradalomig.

Mai napság a czopf minden ósdinak, elavultnak, nagyképűsködésnek, vaskalaposságának a jelzője.

Igen ám, mert túlhaladott állaspont. De mikor még a czopf volt az uralkodó planéta, mint most Chinában aktor symboluma volt a legmagasztosabb eszményeknek.

Ha a lelógő czopf nem volna egyéb nevetséges sallangná, akkor is — mint fuóbolond — m gvetendő volna, de legalább nem ártana.

gokkal... benső meghasonlást szító okvetetlenkedése kellek ne zavarjuk nagy és szent munkáját — a Konventnek — hacsak ezekben a nehéz időkben ellenségeinknek nem akarunk hasznos szolgálatot tenni sat...

Hát lássuk meg e »Viszhang«-adta czimek jogosultságát először is; aztán annak okát, hogy miért nem érzi magát »Viszhang« után sem — a — r. arra erkölcsileg kényszerültnek, hogy visza vonja ama szomorú észleleteinek kifejezését, amiket ebben összpontosított: »a Konvent nem áll feladata magaslatán... egyháza bajait s ezek orvosszereit nem ismeri; egyéni és osztály érdekeken felülemelkedni nem tud; az elébe kerülő kérdéseket elodázza, vagy félszeg rendszabályok alkalmazásával megoldatlan hagyja sat.«

Kijelentem, hogy a legközelebbi konventi gyűlés menetéről és határozatairól én a tájékozást a napilapok tudósításai-ból szereztem, amelyeknek megbízhatóságuk kétségen felül áll azon oknál fogva, mert tudósítók, miket közöltek, közvetlenül a konventi tanácskozás idején és helyén szereztek és több lap közleményei e tekintetben, majdnem egyöntetűek, tartalmukban megegyezők voltak s azon gyanúja »Viszhang«-nak, mintha — a — r. valaki által félrevezettetni hagyta volna magát — teljesen ki van zárva.

Hogy pedig — a — r. jogosult az ev. ref. egyház ügyéhez szólni és bajainak orvoslatlanul maradásán fel is jajdulni, azt megmagyarázza nemcsak hírlapírói minősége, hanem kiváltképpen az, hogy negyvenkét évvel ezelőtt lépvén gyakorlati lelkészi pályára s 36 éven át foly-

talán nem látott a világ. Pedig ez utóbbi sem tartozik már a lehetetlenségek közé. Ha a világsora több generációkon át a jelen irányban fejlődik, hogy i. i. a kényelemszerető férfiak mindinkább az önkényes celibatus felé hajlanak, ha a papi és katonai létszám folyton emelkedik, e veszélyes állapotok korrekcionna gyanant még az is megtörténhetik, hogy a többnejűséget megszentessék, hogy törökökkel lezünk.

Már van egy keresztyén felekezet, melynél a többnejűség virul. A többnejű mormonoknál az amerikaiak vaszizgorral akarván a többnejűséget megzúntatni, azok inkább kivándoroltak és új hazát kerestek. Pedig a mormon civilizált, gazdag nép. Földjeiket a legjobban művelik. Vannak nyilvános iskolák, színházai, egyetemük és egyéb közhasznú kulturintezményük.

A mormonoknak különben Európában is vannak hívei. 120,000 amerikai kivül Angliában 5200 lelket, Skandináviában majd ugyanannyit, Németországban 700-at sikerült összehozni lelkes apostolaiknak.

Azt is megmondom, hogy a mormonoknál mi vette alapját a többnejűség szokásának: a tekintélynek, az előkelőségnek, az oszlopoknak peldaadása.

A mormon vallás megalapítója Master Schmidt megengedte magának azt a luxust, hogy több nőt veit feleségül, akarcok Mohamed. Ebben a kedvezményben részesíté kitüntetésképen egyik-másik befolyásos hívőjét. Így a többnejűség lassanként általános szokássá, országos törvényvé vált.

Ebből a példából is világosan látható, hogy mennyire nem közömbös sem a társadalom, sem az állam fejlődésére, hogy milyen

tonos munkálkodásában, de mióta — 1895 — elhagyta is e munkatért, egyháza ügyeit folytonosan érdeklődő figyelemmel kísérte, bajainak forrását és gyógyszereit kiismernie volt ideje és sokszor keserű tapasztalati alkalma. Még jellemében megöröködött az a vonás is, amit hitfelekezetelek úgy az egész emberiség, mint kivált nemzete érdekében teljesített nagy missziójának felismeréséből tudatosan sajátított el, amivel sokan, a mai magyar ev. ref. nemzedékből, nem bírnak... Igen!, — a — r. önzertés tudatában annak, hogy magy a r: a Magyarországot ujjászűlő 1848-iki nemzeti nagy törvények védelmében meghozta vérdíjazatát 50 évvel ezelőtt — a harczmezőn; az elnyomatás korában öntötte könnyeit a nemzete és egyháza ellen elkövetett égbekiáltó visszaéléseket tapasztalva... a kiegyezés idejében gazdag reménységgel üdvözölte egy új korszak hajnalhasadását, amely századokon át ütött sebeket volna begyógyítandó, amaz 1848-iki nagy törvények életbehívása és következtetés alkalmazásával... és keserűen érezte azt a nagy csúdlóást, hogy azoknak nagy, »szabadság, egyenlőség és testvéri égs«-et tartalmazó lelke, még mindig nem valóság... nem élet... pedig ott hordja magában a magyar nemzetért és hazáért magát a múltban annyira érdemesített és a jövőben is oly nagy hivatásu magyar protestantizmusban is kiváló ev. ref. egyház sebeinek gyógyyszerét és egészséges életműködésének feltételeit.

Hát »Viszhang« ur — ilyen iskolában és ilyen éleigyakorlatban lett öntudatosná és oly szilárdná — ha úgy szeretik nevezni — magyar kálvinistává — a — r. jelleme, amely nem ismer alku-

peldákat terjesztenek felülről, a fejek, a tekintélyek, az oszlopok.

Egyáltalában a népek összes szokásait, miket a nép életéből fakadó virágoknak, a nép költészetének szottak nevezni, visszavezethetők a tekintélyeknek, — az értelmi arisztokratáknak kezdeményezésére, peldaadására. — Az előkelőségek, a tekintélyek, az arisztokraták megváltoztatják szokásaikat, véleményeiket, csak úgy, mint ruháikat, a megváltozott idő, korszellem, divat és áramlat szerint; a nép azonban konzervatív természetű és hajlamainál fogva megtartja szent hagyomány gyanant az elfogadott szokásokat évszázadokon, évezredekken át.

A mesék, mondák és népdalok, melyek mint a nép lelkének, szellemi életének nyi vanulása, az emberi kultúra megnyilatkozásai nyulnak, bizonyára nem közvetlenül az alsó neposztalýtól, hanem igenis a nép szívének, lelkének, kedélyének tolmácsaitól, szócsöveitől, a költőtől, művésztől, dalmóktól származnak, melyek a népek törzseim úgy kifakadnak, mint kerges, agas-bogas és tövises bokrokon az illatos rózsák.

A meséknek, mondáknak, népdaloknak forrásai gyanant szolgáltak a nép lelkéhez közel álló családi körülmények a hit életéből fakadó hangulatok, felrázó társadalmi és történelmi emlékek. A gonosz mostoha. Anyós és meny. A kitett és visszatart gyermek sorsa. Jambor szegény és Istentelen gazdag. Királyfi és pasztorleány. Óriások, törpék, szörnyetegek, táltosok, tündérek stb. legfőbb alakjaik.

Szűkebb látkörénél fogva az alsóbb neposztalýnak nincsenek, nem lehetnek mélyebb eszményei, széleskörű phantáziája, kezdeményezési és vezérségi talentuma.

vást, halogatást, hanem határozottan és a veszélyek hova tovább fenyegető volta által is sarkalva követeli, hogy a félszázadot teljesítenül túlélt 1848: XX. t. cikk a papirról vitessék már által valóságba s megzúntatva a magyar ref. egyház bajait, jótékony sikerrel alakítsa át e méltán szeretett egyház életét.

Mert enélkül »Viszhang« ur! a Konventnek minden ön által felhordott érdemei szörnyen devalválódnak, csak kísérletezésekké zsugorodnak össze, a fenyegető egyházi életen majdnem értéktelen félrendszabályokká, kirívó foltozásokká lesznek.

Folyt. köv.

— a — r.

BELFÖLD

* A földmivvelésügyi miniszter tulkiadásai. Az állami számvévoszes egyik jelenteseben tudomására hozza az országgyűlésnek, hogy a földmivvelésügyi miniszter az 1898 evben a mezőgazdasági munkás- és cseledűgyek költségeire közel 15.000 forinttal többet utaltványozott, mint előirányozva volt. E tulkiadások egyik oka abban rejlik, hogy az 1898. évi II. t. cikk értelmében a munkások részére kiállítandó munkásoknyvek (gazdálványok) előállítási költségei a kincstár által viselendűk, miután pedig a kiadás az 1898. évi előirányzat szerkesztésekor még előrelátható nem volt, arról költségvetésileg gondoskodni sem lehetett. A hiteles lépés másik oka az, hogy az aratósztrajk meghusítása érdekében két menesbirtokon és az ország észak-keleti részén egy helyen munkás-tartalékok szervezettek és a mely munkás-tartalékok tetemes költséggel jartak. Az e czimen felmerülő kiadások fedezé-ére az 1898. évi április hó 8-án tartott minisztertanács 180.000 frt hitelutalé- péhez járult hozza.

A nép lelke nem egyhamar fogad be új tanokat; de a miket egyszer befogadott, azokhoz ragaszkodván szívvél-telekkel, azokat könnyűszerrel el nem hagyja. Így származnak a hagyományos szokások, erkölcsök, viseletek, mikhez idővel különböző sallangok és járulékok tapadnak.

A születési házassági, halálózi eseteknél előforduló naiv szertartások, szokások, legfőbbnyire a tehetős, intelligens uri népektől indultak ki, még a legnépesebb, legfeszőiebb viseletek is.

Azokat a zsinoros, pitykés ruhákat, bőuju ingeket, rojtos gatyákat, sarkantyus csizmákat, darutollas pörge kalapokat, fűykös ólombotokat, pruszlis piros kendőket, mik jelenleg a hortobágyi pányvaveő csikósoknak, gulyásoknak, kanászoknak legfőbb ekeségeit kepezik, nem az alsóbb neposztalýok kezdeményezék, hanem a névvel, ranggal, suyyal bíró előkelőségek, kik ünnepélyes demonstráció alkalmakkor most is mindig készek az őseredeti magyar divathoz visszatérni.

A világlátott uri nép a viszonyok, a korszellem, a divat változásával ideig-óraig elhagyja a régi szokásokat, a gyönyörű nemzeti viseleteket; ámde a röghöz kötött konzervatív hajlamu nép hozzáragaszkodik évszázadokon, évezredekken át. Dicséretére legyen azonban mondvá, hogy a józan nép, különösen a magyar nép eszjárása, soliditása, hazaszeretete csak azokat a szokásokat fogadta be lelkületébe, melyek a nemzet szellemével összeférnek. A czilindert, frakkot, krinolint nem fogadná be a nép kenyés gyomra — soha, még kenyészerítő eszközökkel sem.

A köznép különösen még a kultúra mafokán is, csak látható, halható, érzékileg fel-

A Dre az irasszake közlötte.

Gobert Dreyfus árt: jan határozat nem Dreyfus zik. Giry és egybehangz fenntarják kezteseit, nem Esterh Meyer

Esterhazyt hogy hallot a melyben rendetre frankot kap Esterházy hirszerző i

A «M semmitőszé nyének a a külügym

Monó kihallgató Főzli Mo Hanotaux tett jelenté ról és kijé senki elő letezéséről ben tett ta Pikologue kijelenti, h a Vilmos léteznék.

a Csok

T

Nem

vagy vala annál, mi ben álló

fogható p desét va igyekszni. Al Felolvasa egyhazi mily pon tetlenül példák.

Ha séges lak templom kell den hogy a baromter vonalára közvele állítani is, mik

Vá tolat, ki hat, a k nem ért

Elv rálunk. gotésekk érzékír

Az kason sokra is

Az hogy a varat a nashol nek mo leg ugy polgarn család,

KÜLFÖLD.

A Dreyfus-ügy. A «Figaro» ápril 22 én az irasszakértők és Chincholles vallomását közölte.

Gobert kijelenti, hogy 1894. óta hisz Dreyfus ártatlanságában. Újabb vizsgálat alapján határozottan kijelenti, hogy a borderó nem Dreyfustól, hanem Esterhazytól származik. Giry és Molinier vallomásai Gobertével egybehangzóak. Delhomme, Varnard és Conard fenntartják 1897. febr. 24-iki jelentésük következtetését, a mely szerint a borderó szerzője nem Esterhazy.

Meyer azt mondja, hogy a borderó Esterhazytól származik. Chincholles azt vallja, hogy hallotta Esterhazynek egy nyilatkozatát, a melyben kijelentette, hogy a borderót felsőbb rendeltre írta és Billot tábornoktól 80,000 frankot kapott érte. Chincholles azt hiszi, hogy Esterhazy hosszabb ideig dolgozott a katonai hírszerző iroda számára.

A «Matin» azt írja, hogy Paléologue a semmitűzőnek bemutatta Panizzardi sürgönyének az eredetijét és bebizonyította, hogy a külügyminisztérium fordítása helyes volt.

Monod és Hanotaux, ugy szintén az újból kihallgatott Mercier tabornok tanvallomását közli. Monod kutatásáról tesz jelentést. — Hanotaux elmondja, mily körülmények között tett jelentést a minisztertanácsnak az arulásról és kijelenti, hogy a Dreyfus bűnösségéről senki előtt nem beszélt és a titkos dossier letezéséről sem volt tudomása. Mercier régebben tett tanvallomását fenntartja. — Utána Pikologue tett titkos tanvallomást. Gr. Tiemann kijelenti, hogy egy minisztertől tudja, miszerint a Vilmos császár állítólagos levelei nem léteznek.

Évi jelentés

a Csokonai Kör 1898. évi működéséről.

Tisztelt közgyűlés!

Nemesebb feladat, mely egyes emberre vagy valamely testületre hárul, alig képzelhető annál, mint ha a letével s érvényes összefüggésben álló s mintegy lényehől folyó elsőrendű

fogható példák után indulva, és ha érdeklődését valamely tárgy allandóan lekötö, azt igyekszik utánzani, esajátítani, vérebe felszívni. Absztrakt tanok nem fognak rajta. — Felolvasás, nyilvános könyvtárak, színházak egyházi beszédek, sőt hírlapi cikkek akár mily ponyvak legyenek, nem hatnak oly közvetlenül értelmére, kedélyére, mint eleven példák.

Ha azt akarjuk elérni, hogy a nép egészséges lakásokat, iskolahelyiségeket, imponans templomokat építsen, akkor azt példákkal kell demonstálni; ha azt vesszük célba, hogy a népnek gazdálkodása, szőlőművelése, baromtenyésztése, magtermelése a kor színvonalára emelkedjen akkor szomszédságában, közvetlen minél több mintatelepeket kell felállítani nemcsak nagyban, hanem kicsinyben is, mik erejét fölül nem mulják.

Vándoránitokat, modern tanoknak apostolait, kiktől csak a műveltebb osztály tanulhat, a köznéppel meg sem hallgatja. Azokat meg nem érti, szavaiknak hitelt nem ad.

Elvont beszédekkel vajmi kevés hasznalunk. De ha nem hathatunk logikus fejtegetésekkel értelmére, hassunk élő példákkal érzékire.

Az általánosan elfogadott nemzeti szokáson kívül akadunk itt ott helyi szokásokra is.

Azt a speczialis debreczeni szokást, hogy a hallottas ház előtt tért és annak udvarát sárga homokkal hintik be, minthogy ezt máshol látni nem lehet, tiszta helyi jellegűnek mondhatjuk. Eme szép szokás valószínűleg úgy kezdődött, hogy valamelyik tekintélyes polgárnak családtagja meghalván, a gyászoló család, mely sok előkelő, kedves vendéget

kötelességek mellett egy messzebről csillagó nagy csel kisurgazásától vezéreltetve: küzd az emberiség legszentebb javaiért, az örök szépet, jóért és igazért, az emberiség tökéletesbüléseért.

Az elmét fölvilágosítani; a szívet minden iránt, a mi szép és nemes, fogékonyra tenni: a legideálisabb törekvés; a miért munkás emberek izzadságának gyöngyei peregnék. S ha e nagy és nemes igyekezet egyenes útjára a hazaszeretet mindennel tündökölőbb csillaga ragyogtatja tiszta fényét: nem lankasztanak akkor a göröngyök, nem okoznak fájó sebet a vérző tüskék és bozotok, mert ezt a nagy cseli szolgálói oly iga, mely szép és gyönyörűséges.

Ennek az eszményi törekvésnek öntudatos munkása a Csokonai Kör; s míg egyfelől a munkájában biztatólag integető szép és dicsőséges végcélra tekint: másfelől visszavisszanéz a pelda gyanánt magasló mult felé, hogy batoritást s helyes irányt nyerjen a jelen közdélméhez.

»Ki multjára érzeketlen:
Szébb jövőre érdemetlen.«

igy szól a mi öreg főiskolánk egyik hallhatatlan érdemű költő-udánának, Lugosy Józsefnek intése. S multunkért küzdünk a jövővel, monda ugyane főskolánk egyik költői magasztalára emelkedett növendéke, — Bulyovszky Gyula.

A mi irodalmi, közművelődési- és szépitési körünk Csokonai Vitéz Mihály örök életű nevét vette föl címébe s ezt a nevet írta föl ideális törekvéseinek lobogójára; s alapszabályaiban is erősen körvonalozott egyik célja »Debreczen város halhatatlan nevű kultójére, annak ugy életrajzra, mint irodalmi működésére s műveire vonatkozó mindennemű adatok beszerzése, a homályban feledett körülmények felderítése, kiadatlan és ösmertelen munkáinak kikutatása, kéziratának s minden reá vonatkozó tárgyaknak, emlékeknek az összegyűjtő által a Csokonai-kultusz művelése.« E csel szolgálatára pedig ugyancsak alapszabályaink szerint egyik ezközünk »Debreczen város és vidék régészeti és történeti emlékeinek, különösen a Csokonaira vonatkozó emlékeknek felkutatása s azok fenntartásáról való intézkedés.«

vart, restelhetne volna, ha azok kénytelenek lettek volna a gyászénekeket és halottas beszédeket a híressé vált debreczeni sárban és loc-pocsban végig hallgatni.

Minthogy ezen tiszteesség kifejezése általános tetszésben részesült, es különben sem kerül sokba, ez a figyelmes kezdeményezés idővel általános szokásá vált.

Még ez évszázad elején olyan egyszerűek, olyan minden sallang nélküliek voltak a temetkezések, hogy az egyszerű koporsót felváltva, a zokogó rokonok es a gyászoló barátok szállították a temetőbe. A gyászoló köztársaság pedig gyalog kísérté. Ez a puritanizmus, mely egyszerűsége daczára nagy kegyelem mutat, mindaddig tartott, míg a józan gondolkodású nép el nem sajátította a drága látványos pompát a gazdag előkelőségtől. es látványos pompát a Svájcban, a Zürichben, egyáltalában a Svájcban, a Kalvin puritanizmus hazájában a városi hatóság gazdagot, szegényt, minden pompa kikérelésével temettet el ugyanazon gyászkoocsikon egyformán, es tisztességesen, evvel is dokumentálva az egyenlőség puritan elv-it.

Milyen hatalmas példaadóra volna immár szükség, hogy egy már általánossá vált es elfajult keszülő szokás, visszatértessek az ő eredeti egyszerűségébe! A mily könnyű az ő eredeti egyszerűsége egy-egy odavetett jelszóra folszabadiani ép oly nehéz azokat a korlátok közé szorítani.

Kinek kell mindenben megkezdeni a jobbat, kívánatosabbat, czelszerűbbet? A tekintélynek, az intelligentiának, az előkelőségnek és hogy minél szembeűnőbb, minél hatosabb legyen, tömegesen es demonstratív, hogy számával es suzával egyaránt hasson.

Ha holtom után akadnak résztvevő em-

ennek az alapszabályszerű feladatnak vézerfene irányította legfőbbképpen a Csokonai Kör 1898. évben végzett pályafutását: melynek két kiemelkedő mozzanat: Fazekas Mihálynak, a Ludas Matyi költőjének, Csokonai kortársa es hű barátjának lakó- es elhalálozási helyere illesztett, emléktábla leleplezése es a debreczeni színészett 100 éves fennállásának méltó módon való megünneplése volt. Az előbbiről, mely 1898. évi ápril 17-én ment végbe, mult évi jelentésünk ad számot; a színészeti jubileumról itt emlékezünk meg, mint a lefolyt év legkimagaslóbb munkájáról.

Hazánk közművelődéstörténetében jelentékeny számot tevő esemény volt ez, mely Debreczen felé irányította az alkalomból az egész magyar nemzet figyelmét. — E nagy eseménynek érdeme szerinti való méltatása s az ünnepélynek ugy a kiváló alkalomból, mint Debreczen jó hírnevéhez mindenben méltóképen való előkészítése es rendezése vette igénybe mult évi munkásságunk java részét.

A minden várakozást felül muló fény s siker legfőbb bizonyítéka, hogy e részben kifejtett fáradozásunk nem volt hiabavaló; nem az ünnepi alkalmak külső csillogására helyeztük a főszűt, bár e tekintetben sem maradt főn kívánni való, de maradandó emléket teremtettünk a korszakos eseménynek a debreczeni színészett 100 éves történetének megírása által, melyet I. alelnökünk Géresi Káman történetírói tola végzett; a Debreczenben 100 évvel ezelőtt tartott első előadás színhelyének egyszerű, de izléses emléktáblával való megjelölése által s a színészeti kiállítás rendezésével, melynek óriási munkával járó feladatát II. a elnökünk Komlóssy Arthur faradságot nem ismerő buzgósága oldotta meg.

Ez ünnepély kapcsolatos volt Csokonai születésnapjának megülésével; s ugyanezen alkalommal a ma már teljesen berendezett Csokonai szobában, körünk hivatalos helyiségében Csokonai-ereklye-kiállítás is rendeztünk, me yhez egyesek, iség pedig a főiskolai könyvtár, szivesek voltak átengedni Csokonaira vonatkozó emléktárgyaikat.

Ebből az alkalomból végzett kutatásaink vezettek bennünket egy pár یداig teljesen ismeretlen Csokonai kéziratra, me y ől való

berek, kik méltónak tartanak arra, hogy utolsó nyughelyem felé, — a sírszeleig kísérnek, am tegyék a kegyelet nevében, melylyel embertársainknak tartozunk — gyalog. Teljes életemben én is gyalog kísértém utolsó hegyükre drágább halottaimat. Ha koszorút akarnak helyezni koporsómra, sirhatomomra, legyen az — tövisből. Teljes életemben töviskoszoru nyom'a homlokomat. Ne jelezze senki sem nyughelyemet sírkövel, ne ékesítsék fel virágokkal, ne világosítsák meg gyertyákkal, mécsesekkel, ne térdeljenek, ne sirjanak, ne imádkozzanak sirhan omnal. Megáztatják azt az égnek záporokönye, elárasztják ilataikkal a sírvirágk bevilágítják azt éjjeli fenybogarak es elzengik legmélabusabb dallalaikat az ég madarai. Ugy kívánok porladozni síron túl, a hogy éltem síron innen, ismeretlenül, névtelenül, szeretetlenül, észrevétlenül.

Vajjon ki kezdeményezte női körökben a fűzöt, krinóint, tournurt? Bizonyára csak a legfelsőbb, a leghangadóbb körök.

De hagyjuk a temetőt, térjünk at vigabb dolgokra az eleven életre, tesszem krinolinra es hasonlókra.

A koran ehunyt Istenben boldogult Revész Imrének, a magyar Kalvinnak, utolsó kívánságai közé tartozott, hogy lehető legegyszerűbben, koszoru es halotti beszéd nélkül temessék el. Ez az én óhajtamom is. Menyesszonynak való a koszoru, a holt tetem koporsót es sírt kér, legfeljebb egyszerű imat es hulló könyveket.

A hírhedt krinolin kezdeményezését Eugenia császárnőnek tulajdonítják, ki érdekes alapítást akarta eltakarani. Es az a divat, mely most ép oly visszatetszó, mint a hajdani

mányunk megbízásából Dr. Kardos Albert tagtársunk fog legközelebb ismertető felolvasást tartani.

Áttérve ezek előrebocsátása után jelentésünk statisztikai adataira; körünk a múlt évben számos taggal szaporodott és pedig úgy alapító, mint rendes tagokkal. A Csokonai körnek jelenleg 91 alapító és 370 rendes tagja van.

Pénztárunk forgalmára vonatkozólag a pénztárnok által bemutatandó részletes jelentés nyújt közelebbi adatokat; e helyütt megemlítenünk tartjuk, hogy a múlt évben 2528 frt. 66 kr. bevétel s 2073 frt. 97 kr. kiadás merült föl; a kör jelenlegi vagyona 17,948 frt. 27 kr.

Nagyelkü adományaikkal gyarapították körünk pénztárát ez évben is;

az ev. ref. egyház	50 frttal
az első takarékpénztár	50 „
az István gőzmalom	20 „
Debreczen sz. kir. város	600 „

s Buoyovszky Lilla urnó, a nyugalomba vonult hírneves művész, kit a színészeti jubileum alkalmával vendégülköl tiszteletünk, 100 frttal belepelt alapító tagjaink közé.

A kör választmánya 7 választmányi ülést tartott, ezen kívül a színészet 100 éves fennállásának megünneplése alkalmából külön rendező bizottsággá alakult, melynek tagjai voltak az összes választmányi tagok s rajtuk kívül Roncsik Lajos városi tanácsnok, Komjáthy János színházigazgató, Szojka Gyula keresk. akad. tanár, Tóth András szobrász, Ujlaky Antal, Than Gyula stb. hírlapírók, e rendező bizottság 6 rendes s több rendkívüli ülesen készítette elő a 100 éves ünnepélyt.

Felolvasó üléseink közül első helyen kell megemlékeznünk azon diszgyűlésről, melyet körünk Hajdu vármegye székházának dísztermében 1898 évi november hó 27-én a mar említett 100 éves jubileumkor tartott.

Ezen az ülésen, mely Komlósy Arthur-nak, mint a színészet 100 éves fennállásának ünnepét rendező bizottság elnökének vezetése alatt ment végbe. Képviselve volt a m. kir. kormány, nevezetesen Perczel Dezső akkori belügyminiszter, aki személyének képviselésével Gróf Degenfeld József urat, Hajdu-vármegye és Debreczen sz. kir. város főispán-

ját bizta meg; továbbá az orsz. színészegyesület Pazmány Dénes elnök és Mészáros Kálmán igazgató által; a Nemzeti Színház Somló S. és Ujházy Ede által; a Népszínház Géczy István által.

E díszülésen közreműködtek: a debreczeni dalegyelet, mely Mácsay Sándor karnagy vezetése mellett Huber Honfi dalat adta elő; Komlósy Arthur elnöki megnyitó beszéde után Géresy Kálmán olvasott föl részletet »A debreczeni színészet története« című munkájából s E. Kovács Gyula a kolozsvári színész-költő szavai a Csokonai Kör felkérése folytán irt »Emlékezzünk régiekről« cz. alkalmi költeményét.

A színészeti jubileum 2-dik része Hajdumegye székháza terén a 100 évvel ezelőtt 1798. augusztus 11-én tartott első színi előadás színhelyét megjelölő emléktábla leleplezése volt.

Felemlítjük végül a jubileumi ünnepségek utolsó pontját, a debreczeni színházban tartott díszelőadás, melynek fényét a múlt és jelen fényes alakjai közül többen emeltek közreműködésükkel: Sz. Prielle Kornélia, Mandoky Béla, E. Kovács Gyula, Ujházy Ede, Zilahi Gyula stb. Ekkor adatott elő Körösi Kálmán tagtársunk ez alkalomra irt »Prologója is, mely a jubileumra irt többi művekkel együtt ki is nyomtatott a város könyvtárában.

Az 1899-ik évi február hó 26-án az Arany-Bika dísztermében társas vacsorával s táncszalaggal egybekötött felolvasó üléseinkön Szinyei Gerzon, a sárospataki főiskola tudós tanára tartott előadást ily cím alatt: »Társadalmi és művészeti viszonyok a XVIII. században« s ez este kedves alkalmul szolgált újabb is megerősíteni azt a benső kapcsolatot, mely Sárospatakot és Debreczent a magyar kultúra szolgálatában évszázadok óta frigyben egyesíti. E felolvasó ülésen közreműködött még Szabó Gizella k. a. rendkívüli tetszes mellett előadott vig monológgal, a Petőfi dalkör, városunk ezen legifjabb, de máris szép haladást tanuló dalegylete, Csokonai »Tihanyi Echo«-jának »szép magyar népdalok« elenekelésével; Racz Károly zenekara pedig muzsikával.

Legutóbbi felolvasó üléseink f. évi april

copf oly általánossá vált, hogy jobb állású hölgy e terjedelmes divatcikk nélkül még az utcára sem mert menni.

A tournének, melyről nem tudni, hogy honnan jött és hova lett, mint holmi megfejtethetlen égi tünemény, rövid elele volt. Nyugodjék békében, a fel nem támadás édes reményében.

Annival inkább ragaszkodnak hölgyeink a legártalmasabb toilette darabhoz, mely még a lélegzétvételt is megnehezíti a valfűzőhöz. Azt a tekintélyt szeretném én látni, mely ezzel a nagyhatalmassággal merne szembe szállani.

Ételeinkkel, italainkkal sem állunk különben. Éghajlat, talajminőség, szükség teremté őket az általánosan bevett szokás második természetű, törvénynyé fejleszté.

Minden népfajnak megvan az ő specialis nemzeti étele, itala. A németek szeretik a sört és a káposztás galuskát, tótok a kását, paszulyt, krumpit, olaszok a pulickát, angolok a bőftököt, grogot, théat, mi magyarok a tyukevest, paprikást, a tőlött kolozsvári káposztát, sonkát, kolbászt, fonatost, turós bélest és mindezek tetején zamatos jó bort.

Ismertem előkelő állású frfit, ki elsőrendű vendéglőben jól elkezdett, azért folyton Karlsbadra szorult. Sehöl sem eszem, iszom oly jóízűen — mondá — mint édes szüleimnél közös tából, pléh kanallal anyám főztét. Otthon mindig megreperalom egészségemet lebbencs levessel és káposztalével. Legnagyobb táperejűnek tartjuk a húst. Minden jómódu családnál naponta kétszer is találunk. Ki tudná megmondani, hogy mely nehéz volt az embereket husevesre szoktatni. Lehet, hogy rossz termés idején a kényszer vitte rá, az is lehet, hogy némely állatnak tulszaporodása

idézé elő. Most már mindenki, a ki bőven hussal táplakozik, azt hiszi, hogy a nélkül már élni sem lehetne. Pedig millió és millió ember él és virul most is, kiknek asztalán vagy ritkán vagy soha sem fordul meg husetel.

Milyen hatalmas, erős állat az elefánt és az nem eszik húst. A nem vérengző, ragadozó, hanem szolid, okos, tanulékony állat. Berlinben, Bécsben nemcsak számos vegetariánus család él, hanem sok vendéglő is van, hol csak növényi táplálékot lehet kapni. Az örök béke idején bizonyára a növényi tápláléknak is jut az őt megillető szereplés.

Számos példát lehetne még felsorolni annak kimutatására, hogy a szokások, példadatok mily mértékben hatottak az emberek gondolkodás módjára, erényeikre, bűneikre és hogy mily soká mily állandóan uralkodott az elfogultság a vakhitű előítéletek egész sora a józan értelem fölött. A mely előítélethől a világ szerencsésen megszabadult, a fölött utólagosan mint túlhaladott álláspont fölött mosolygunk. De hány meg hány áldatlan viszony és állapot létezik még mostanság is, melyben az emberiség vergődik, a nélkül, hogy azoktól szabadulhatna.

A bálványimádás, kannibalismus emberi és állati áldozatok, a lélekvándorlás hite, a boszorkányok égetése, a varázsolás, bűbájoskodás, kuruzsolás, ördög kiűzés, a babonászkodás, fanatizmus és vakbuzgóság, vallashabok, rablólovagok, kínzó vallatások, bika-vidalok, csillagjósok, alchymia, arany csinálás, tulipánszedelges, robotolás, az özvegyeknek és szolgáknak eleven eltemetése, a párhaj mania, inquisitio, átkönyvek, kártya vetések, telepathia, spiritizmus részben az újabb időkig nyúltak. Az új idő humanizmusa,

14-én ment végbe a kereskedelmi akadémia dísztermében, melyet Zalai Márk »Alomszuszi ébredés« cz. társadalmi csevegése tett tanulságossá, Jablonczay Kálmán »A főispán fia« cz. elbeszélése, Ady Endre fiatal költő versei s Nagy Dezső remek cimbalomjátéka pedig gyönyörködtetővé.

Az a meleg érdeklődés, melyet felolvasó üléseinket városunk művelt közönsége s különösen a bájos szép nem megtisztelt, e felolvasások gyakoribb tartására serkent bennünket s még a f. évi nyári szünet előtt két üléseink van kitűzve. egyik a legközelebbi napokban, másik dr. Veszprémy István emlékére a jövő hó folyamán.

Jelentékenyen gyarapodott körünk könyves ereklyetára az elmúlt év folyamán s különösen a színészeti jubileum, illetve kiállítás következtében. Fogadják a kegyes ajándékozók hálás köszönetüket.

Köszönettel kell megemlékeznünk főleg a debreczeni kereskedő társulatról s annak érdemdes elnökéről Zador Lajos urról, azon kegyességért, miszerint nemcsak körünknek adtak díszes állandó helyiséget, hanem a kereskedelmi akadémia művészi szépségekkel ékes dísztermét úgy a színészeti jubileum alkalmával a kiállítás számára, mint nevezetesebb gyűléseink tartására átengedni méltóztattak.

Sajnos vesztesége körünknek, hogy érdemes es buzgó választmányi tagtársunk Puky Gyula kir. tablári volt elnök ur, városunkból végleg eltavozott s választmányi tagtársáról is ez okból lemondott, A leikes érdeklődés, melyet körünk ügyeit gondozta, az a szives melegszeretet, miszerint pár év előtt még hajléktalan körünknek val. üléseink számára a a kir. tablári helyiségében ottbont engedett és főleg buzgólkodása és tevékenysége a színészeti 100 éves fennállása megünneplésének előkészítésében, melynel ő volt ez előkészítő bizottságnak első elnöke, arra készlették választmányunkat, hogy a mai közgyűlés elé javaslatot adjon be érdemei méltó elismeréséről tiszteletbeli taggá való megválasztása iránt. Körünk legközelebbi munka programmjába fel van veve Dr. Veszprémy Istvánnak, Debreczen város mult században elt világhírű tudós orvosának s írójának emlékünnepélye, Petőfi

a tudomány terjedése újabb találmányok és felfedezések mindinkább ritkítják az elavult nézeteket.

Az ugynevezett fegyveres béke, mely az államokat nyakon tul levő eladósodásokra kényszeríté, az anyagi javaknak aránytalan felosztása, mely a szocialistikus tanokat idézte elő, a tömegek tudatlansága, melyet megzúntetni az általános tankötelettsége van hivatva, a nőknek egyenjogúsítvága, melyet ép úgy a szükség, mint a jog és igazság követeli.

Hanem azt nem bírom megérteni, hogy a 19. század véges vege mit akarnak mit erőlködnek avval a legsötétebb korszakokra emlékeztető telepathia és spiritizmus fölélesztésével?

Mi czéltől támasztják fel a kripták halottait, minek háborgatják a megkovesedett mumiák almaid?

Es csudák csudája! Még akadnak most is intelligens férfiak és nők, kik e modern babonának és ostobaságnak hitelt adnak csupán azért, mert egy két tízedrangu lány fejű ember hiu agból vagy feltűnési vágytól a leketlen amitókkal arulja egy ugyanazon gyékényen az undorító ponyvát.

A becsapottak a megtévesztettek fájdalom úgy hisznek e bárgyuságokban, akar csak az éretlen koru süldő leány a ranczos képű papaszemes gouvernantja kenetteljes szavainak.

Azoknak a felvezetett jambor lelkű, de könnyen hívó álomlátóknak valamint azoknak az elbizakodott secessionista porszemeknek, kik el akarják hitetni a világgal, hogy ők a tulvilági szellemekkel komaznak azt szeretném nagyot halló fülökbe suttogni: Oh ti naiv álom szuszik, mikor fogtok ti már mely álomtokból fölébredni?

(Vége.)

1849-ki debreczeni lakóházának — hol a legnagyobb családi öröm érte, emléktáblával megjelölése s a legközelebbi múlt 4 év munkásságát felülről évkönyv kiadása, mely még a nyári szünet előtt szét fog küldetni körünk tagjai részére.

Ezekkel a vonásokkal rajzolhatjuk meg a közgyűlés, mult évi működésünk képét: törekvésünk az volt, a mi a multban és az maradt a jövőben is: művelni a szépet, kedvelni a jót, a nemest: követni a mi jelképünknek Csokonainak hármasságát: az igazat, a szépet, a minden ízében magyar nemzetit; művelni azt teljes odaadással, mindazonáltal a számunkra kiszárait képességek az élet mindennapi gondjaival való elfoglaltatás mellett mutatkozó lehetőség szerint.

E kötelességérzet fölünk tehető betöltésének jól eső öntudatában terjesztjük elő évi jelentésünket, kérve annak szives tudomásulvételét.

Tisztelettel

Debreczen, 1899. évi április hó 19-én.

A Csokonai Kör választmányának nevében.

Dr. Benedek János
titkár.Széll Farkas
elnök.

H I R E K.

A Csokonai-Kör közgyűlése.

— Saját tudósítónktól. —

Tegnap délelőtt ment végbe a kereskedelmi akadémia disztermében. Fő tárgyat a közgyűlésnek a titkár évi jelentésének felolvasása képezte, melyet lapunk más helyén egész terjedelmében közlünk s megítélhetjük belőle az olvasó, hogy mily szép missziót teljesít városunk közéletében a Csokonai Kör s mily eredményes volt mult évi szép pályafutása.

A közgyűlést pontban 10 órakor nyitotta meg Széll Farkas, a kör érdemeiben gazdag elnöke s a jegyzőkönyv vezetésére Dr. Benedek János és Csáth Zsigmond tagokat kérte föl.

Következett a titkár évi jelentése, melyet egyhangulag magáévá tett s tudomásul vett a közgyűlés, hasonlóképen Tóth Béla penztárnok jelentését is a mult évi mérleg s az évi költségvetés tárgyában.

Péterfi Benő tag indítványa folytán a kör vezetőségének s különösen a színészet 100 éves fennállása ünnepét rendező bizottság elnökének, Komlósy Arthurának és a titkárnak jknyvi köszönetet szavazott a közgyűlés.

Széll Farkas elnök előterjeszti a választmány javaslatát arra nézve, hogy Puky Gyulát, a kör volt buzgó választmányi tagját azon érdemeiért, miket a Csokonai kör ügyei körül részint mindenkor tanúsított buzgólkodása, részint azon előzékenysége által szerzett, hogy a pár év előtt még hajléktalan Csokonai körnek a debreczeni kir. tábla helyiségében otthont engedett: válassza meg a közgyűlés a Csokonai kör tiszteletbeli tagjává, ami egyhangulag meg is történt.

A tisztkar lemondása s titkos szavazással az új választás megejtése ment végbe ezután K. Tóth Kálmán korelnök s dr. Tüdős János és dr. Szántó Sámuel szavazatszedők közremunkálkodásával.

Elnökké ismét egyhangulag Széll Farkas választott meg, ki hálásan megköszönvén az iránta nyilvánuló nagy bizalmat: az elnöki széket újból elfoglalja. A tisztkar maradt a régi, csak az ezen évben Debreczenből elköltöző Dr. Medve Kálmán helyébe választott meg számvizsgálóvá Dr. Tüdős János s a kimaradt választmányi tagok helyébe választottak meg új tagokat: Bernáth Elemer kir. táblai elnök, Ferenczy Gyula, Gulyás István főisk. tanárok. Ezzel a közgyűlés az elnök éltetése mellett véget ért.

* Kész az új bérház. A Simonffy utcai új bérház külső munkálatait befejezték. Ma bontották el az alványokat s a kétemeletes palota impozánsan bontakozik ki a régi varga szín helyén. Rövid idő alatt mint értesülünk a hivatalok is beköltözöknek, s a hivatalos

munka ott folyik. A mérnöki hivatal és ipar-tásterület különben hivatalos ügyeit már az új palotában intézi.

* Pénztárvizsgálat a városnál. Szombaton délelőtt a pénztárvizsgáló bizottság a város házi penztárát vizsgálta meg s mindent a legpéldásabb rendben talált.

* Bélák és Györgyök. Tegnap a Bélákat, ma a Györgyöket gratulálták ismerősök, jóbarátok. A Bélák közül igen sokan keresték fel Simonffy Béla kir. ügyészt, dr. Bartha Béla jogkari dékánt, Sass Béla ak. tanárt, Rottler Bélát, Tóth Bélát. A Györgyök közül Jenei Györgyöt, dr. Magos Györgyöt üdvözölték a jóbarátok. Csatloljuk hozzá is a magunkét.

* A kincs keresők H.-szoboszlói tudósítónk értesít a következő érdekes dologról. Kereszsi Lajos jubásznak tehene, Deres Lajos — aki mellesleg mondva hederik gyermek — azt álmodta a napokban, hogy a csontos halomban van elrejtve a Dariusz kincse. A gyermek felebredt közölte az álmodatát a szülőivel, akik elhatározták, hogy felássák a kincset. Fővállalkozóképpen Bézi Györgyöt vették magok mellé. Mielőtt azonban munkához kezdtek volna, kiprobálták alaposan a fiu tudományát. Bézi elásva 6 krt., s azt mondta az elletőnek, hogy keresse meg az elásvott penzt és mondja meg, hogy mennyi. A gyermek meglelte a penzt. A két ember összenézett, úgy gondolkodtak, — hogy aki a rezeset meglátja a föld alatt, hogyne látta meg az aranyat. Másnap este tehát megkezdtek a halom ásását. A munka csak éjjel folyt. Már le is mentek vagy két ásó nyomot amikor a hatóság tudomására jött a dolognak és betiltotta a további kutatást, azt mondván, hogy a kincs keresők forduljanak át az engedélyért a közgyűléshez.

* Tolvaj hetes. Nagy mérvű lopásra jött rá Kun Józsefnek hatvan utcai kereskedő. Ugyanis hetese és tanulója, kik a rakárba többnyire együtt jártak be s főnöknőjük teljes bizalmat bírtak, csunyan visszaeltek a bizalommal, mert a raktárból különféle cikkeket: rizkását, czukrot hordtak el. Most aztán rájöttek a lopásra s mindkettőjüket a hetes feleségével, mint orgazdával együtt elfogták. A vállalatnál a tanuló kivallotta, hogy a lopásra apja biztatta.

* Tíz éves találkozó. Kohányi Gyula kir. tanfelügyelői tölnek felkeri mindazon volt osztálytársait, akik vele együtt 1889-ben a m i s k o l c z i ev ref. főgimnáziumban tettek érettségi vizsgát, hogy vele csimüket Beregszászra tudatni sziveskedjenek.

* Halálhíradás. A következő gyászjelentés: vettük: Mely fajdalomtól megtört szívvel jadtuk a felejthetetlen jó anyának, anyósának, nagyanyának, dédanyának és adott emlékü rokonok néhai polgár öz. Kuczik Mihályné szül. Szalay Mária asszonyának f. hó 23-án, reggeli fel 7 ór. kor életének 85-ik, özvegységének 38-ik évében 1 heti súlyos betegség után történt gyászos elhunytát. Ledves halottunk háli tetemei folyó hó 25-én, d. u. 3 órakor fogtak az ev. ref. egyház szertartása szerint a nap utca 13 számú háztól az új templomban tartandó gyászszertartás után a Kosuth-utcai temetőbe örök nyugalomra tetelni. — Mely végtisztességetekre rokonainkat, barátainkat és minden jóismerőseinket szomorodott szívvel meghívjuk. — Debreczen, 1899. apr. 23. Gyermek: Mihály nejevel Friss Paulinával gyermekeivel; Zsófia öz. Kis Karolyné gyermekeivel; Eszter férjével Pormüller Ferencz gyermekeivel, valamint számos rokonok nevében is. A temetést Gebauer K. tem. int. rendezi.

* Köszönetnyilvánítás. Mindazoknak, kik felejthetetlen családfőn: Gorovoy Adolf urnak végtisztességetelen megjelenni szivesek voltak, valamint azoknak is, kik mérhetetlen vigasztalásunkban a közelből és távolból vigasztalással felkerekedtek, fogadják ez uton hálás köszönetünket. — A gyászoló Gorovoy család.

* A tavasz megérkezett és kihajt a földből a vetés, mely a szorgalmas földműves munkájának gyümölcsét képezi. Vajjon az ahhoz fűzött remények mind beteljesednek-e, annak csak az Ur Isten a megmondhatója.

Mennyi esélynek van a gabona kitéve, míg az hónapok multán a kamraba jut. Forróság és fagy, eső és szárazság, kárteknő gombák és rovarok, érzékenyen károsíthatja és részben tönkre is teheti; gonosz jégeső a földműves reményeit romba döntetheti; nem minden kár ellen óvhatja magát az ember, a jégkar következményei ellen azonban megvédheti magát minden gondos földműves, a mennyiben a vetéseket idejekorán biztosítja, — minden komolyan gondolkodó gazda az aranylag csekély költségektől nem fog irtózni, hogy magának azt a megnyugvást szerezhesse, — hogy a jégeső véres vevejtékes munkájának gyümölcsétől, egész vagyonától meg ne fossza. A mult esztendő szomorú napjai, amidőn az előfordult jégkarak sok biztosítatlan gazdat majdnem koldusbotra juttattak, ily példaul szolgáljanak mindenkire nézve. Az ország számos vidékeről — Kapuvár, Vitnyéd, Ungvár, Bartha, Kaszthely, Debreczen, Miskolc és Tokajból már jégesők leleztettek, mely alkalmalmmal mogoró nagyságu jégzemek lepték el a földeket.

Hangverseny a Zenedében.

„Jöttem, láttam ... győztem“ mondá a nagy római hadvezér. „Jöttem, láttam ... legyőztek“ mondom én, a zenedei hangverseny referensel. Igen legyőztek, kegyetlenül legyőztek és elvették tőlem szakmány fejében a szívemet. És most én itt vagyok, de a szívem! Oh! a szívem az ott bolyong valahol a márius hangversenyteremben, bolyong egyik helyről a másikra s szedegeti a sok szép emléket. S ime itt is, ott is, mindenütt újabb emlékek.

Itt a Julia keringő dallamai, amott a Ninon, innen a Rondo fűlbemászó danája, utánna az „Esti dal“ áriája, melybe minduntalan belehangzik a „holló mély“ sobasem-je De csillapulj, ábrándos szív! Ime a sok emlék, próbáljuk rendezni.

A közönség soraiban városunk intelligenciája, a podiumon az ifjú nűvészek és művésznők, zenedenk kitűnő tanítványai.

A zongorajáték terén először Biederman Frida sok tanulásra válló, minden részében gyönyörködtető előadását élveztük. A választott darab (Rondo brillante) minden nehézségét sikerrel küzdötte le s a tehetségek és nagy iskolázottságnak fényes tanujelét adta.

A sorrend szerint Terey Emma zongorajátékaról kell szólnunk másodikban, de nem kevesebb dicsérettel, — sőt tekintetbe vévén hogy darabja még nehezebb s a tehetséget jobban próbára tevő volt, mint az előbbi. Meltán adózzhatunk neki teljes elismeréssel s a legszebb előhaladást méltán várhatjuk tőle.

Kétszer láttuk tegnap este a podiumon megjelenni (leszámitva az ujrázásokat) a program 2-ik pontjában (Dane a K 137. mű. Abrand a fehérnő dalmű felett), a mikor Schwartz József sikerült hegedűjátékát kísérte másodikra a 7. pontban (Gounod—Roff. Abrand Julia keringője felett a Romeo és Julia dalműből), midőn művészi zongorajátékával általános tetszésre és tapsviharra ragadta a zenekedvelő közönséget.

Már többször szerepelt Terey Emma a nyilvánosság előtt, de a tegnap esti ügyes játékával a művészet remekét tette le annak oltárára.

Fényes pontjai voltak a változatos programnak az enek számok. Kettőben gyönyörködhett a közönség.

Az egyik Wimmer Ella csengő éneke (Griegh L. Serenade., Tosti F. P. Ninon), a másik Goldstein Jolánának és Hermann Irénnek sikerülten előadott estida. Mindkét szám általános tetszésre talált s az egész közönséget meglepte a szereplők szép, tiszta, csengő hangja. Mindannyiunktól sokat vártunk, de a nyújtott élvezet minden várakozásunkat felülmutta. A számos taps — természetesen — nem maradt el, úgy, hogy Wimmer Ellának meg is kellett ismételnie szép

gyámi ügyekben az árvaszékeknel. Az Anyakönyvi Index az időközben megjelent miniszteri rendeletekkel és határozatokkal, nemkülönben hasznos tudnivalókkal kibővíve, minden év január első felében a Franklin-Társulat kiadásában újból meg fog jelenni. Kapható a Franklin-Társulatnál és minden hazai könyvkereskedésben. Ára 60 krajczár.

Az Ország Világ e heti száma ismét meglepetéssel kedveskedik olvasóinak, új regény mellékletet kezd az angol regényirodalom egyik legkiválóbb művelőjétől: Bret Harte-től és e regény fordítását képekkel teszi közzé. Ez egy oly újítás, a melylyel az Ország Világ olvasóinak adott kedvezmények dolgában egyenrangúvá lett a legkiválóbb francia és angol hetilapokkal. De míg azok tekintettel lapjuk óriási elterjedésére, képes illusztrált regényeket minden nagyobb áldozat nélkül hozhatóak, az Ország-Világ ezt csak újabb anyagi áldozatok árán érthette el. Ezért is ez újság a mely most ingyen egy pompásan kiállított disz munkát ad olvasóinak, kétszeresen megérdemli a közönség támogatását.

Az új regény címe: **A három pajtás.** Szerzője Bret Harte ez a telivér író, a ki előbb végigküzdötte az emberi élet minden nyomorúságát, míg tolával birnevet, vagyont nem szerzett magának, ifjúságában éveket töltött Kalifornia aranymezőin, megismerve a gyűlevész népet, melyet az arany a meggazdagodási vágy hozott össze. Ebből az időből veszi a három pajtás tárgyát, mely mindvégig érdekes, telve ez a századvégi világot jellemző epizódokkal. Kedvesebb olvasmányt alig tudott volna adni az Ország-Világ olvasóinak, mint Bret Harte e legújabb művét, mely eddig csak angol nyelven jelent meg — A könyvtér számos kép fogja díszíteni. Ujjonnan belépő előfizetők mindenkor megkaphatják az új képes regény eddig megjelent részeit.

Az Ország-Világ előfizetési ára egy negyed évről 2 frt., a kiadásihiatal, mely Hold u. 7 sz. a. van, mutatványszámokat kívántra ingyen küld.

Anyja és fia.

Debreczen, ápril. 24.

Van egy északi ballada az anyai szivről. A fiut rábírija a kedvese, hogy ölje meg az anyját és a szivét hozza el neki. A fiu megteszi s mikor az anyja szivét viszi, elesik. A sziv elgurul és fájdalmasan nyögve megszólal: — Nem ütötted meg magadat fiam!

Hogy az anyai sziv valóban ilyen, azt a törvényszék krónikásai is sokszor tapasztalják. Ez a törvényszéki bir is egy példázat a szent anyai szivről, melyet oly sokszor énekeltek meg már kötött és kötetlen formában egyaránt.

Sancse Juan 20 esztendő s nagy-pataki legény amolyan falurossza még pedig a javából. Dubaj, garázdalkodó, nem fél az a vármegyétől, a pandurtól, kezét emel mindenkire, még az édesanyját is meg szokta verni.

Egyszerű, megzöldült fekete ruhás oláhasszony Stancséné.

— Reggel fele ütött rám — beszélt el özv. Stancséné a törvényszéknek — először Juon, akkor jött haza a mulatozásból. Nem akartam én hinni a szememnek, hogy a gyereken, a kit én neveltem s kinek negyven éjszaka virrasztottam az agya mellett, mikor hat éves korában tifuszban feküdt, hogy az megver. Aztan megvert másodszor is, harmadszor is, de a legborzasztóbbat tavaly nyaron cselekedte. Beleesett a kibontott hajamba s úgy húzott maga után. Aztan a vizeskancsót hoztam csapta, a cserepek úgy belevágódtak a kezembe, hogy több mint két hétig felkötve hordtam.

— Kéri a megbüntetését? — kérdezi az elnök.

— Igen, — mondja szigoruan az anyja, száraz hangja kellemetlenül hangzik az üres teremben.

Aztan körül néz s la va, hogy fia hátul van az örrel, odahajlik a birakhoz. Hunyorgat a szemével, s suttogni kezd:

— Ugy-e nem hall ide a Juon. Már tesszik tudni, azért akarom csak a megbüntetését, hátha megjavul. Istenem be jó is volna ez.

Kihirdetik az ítéletet. Stancse Juont súlyos testi sértés vétsége miatt 3 havi fogházra ítélték.

A vádlottat elvezették, az oláhasszony odatopog még egyszer az emelvényig. Rövidlató nem veszi észre, hogy a birak már kimentek az oldalajtón, s ő egyedül van a teremben.

— Ugy-e tekintetes urak megjavulhat még — kérdezi — ugy-e megjavulhat?

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti gabonatözsde.

április. 22.

készaruizlet hivatalos árjegyzései a következők:

Buzs	kilós	Ar 100 klg.		kilós	100 kilogramm ára	
		frttól	frtíg		frttól	frtíg
Bánsági	76	8.85	8.95	80	09.35	09.45
"	77	8.95	9.05	81	09.00	09.00
"	78	9.05	9.15	82	—	—
Tiszavidéki	79	9.15	9.25	—	9.50	9.65
"	76	9.05	9.15	80	—	00.00
"	77	9.20	9.25	81	00.00	00.00
Estvidéki	78	9.25	10.35	82	9.45	10.55
"	79	9.40	9.50	—	—	00.00
"	79	8.30	9.00	80	—	—
Fehérmegy.	76	9.05	9.10	81	9.45	9.55
"	78	9.15	9.25	82	—	—
"	79	9.30	9.40	—	—	—
Bácskai	76	8.95	9.05	80	—	—
"	77	9.10	9.20	81	00.00	00.00
"	78	—	—	82	00.00	00.00
Észak ma.	77	—	—	80	—	—
"	78	—	—	81	—	—
"	79	—	—	81	—	—

	Min. hekt.-ben	Ar kilógram
Csész elsőrendű	uj 70-72	7.05 7.70
" másodikrendű	—	6.90 7.05
Árpa takarmánynak	60-62	6.20 6.55
" égetni való	62-64	6.60 7.40
" serfőzdei	64-66	7.60 8.40
Zab	39-41	5.80 6.15
Tengeri bánsági	uj	4.45 4.45
" más nemű	—	4.35 4.45
Repcze bánsági	—	4.15 4.45

Sertés vásár.

Kőbányai sertéspiact. Április 22. Magyar elsőrendű Öreg nehez (páronként 400. kgron felüli 46-46½ kr. Közép (páronként 300-340 klg. sulyban 46½-47 kr. Fialat nehez (páronként 320 kilogramm felüli sulyban) 49-49½ krig. Fialat közép (páronként 251-320 klg.) 50-51 krig. Fialat könnyű páronként 250 krigig terjedő sulyba. 48-48½ kr. Szerbiai: nehez (páronként 260 klg felüli sulyban) 48½-49 krajczárig, közép páronként 240-260 kilogramm sulyban) 48-48½ krajczárig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő sulyban) 46-47 krajczárig

Sertéslelészám: 1899. évi április. 20-án volt készlet 41.398 darab, 1899 április hónap 21-én felhajtott 261 drb, 1899 április hónap 21-ik napján elszállított 737 drb. 1899 április hó 22-ik napjára maradt készletben 40.922 darab. — A hizott sertés üzlet rányzata csendes.

Debreczen sz. kir. város erdőhivatala.

585 szám
1899

Hirdetés.

A nagyerdei akácokban még eladatlan 970 csomó ¼-ed öles Losszu akáczfára az árverés f. hó 26, 27 és 28-ik napjain az az Szerdán, Csőtörtőkön és Pénteken fog megtartatni.

Debreczen 1899 évi ápril. hó 22.

Török erdőmester.

Hajdúvármegye és Debreczen sz. kir. város főispánjától.

282.
1899

Pályázati hirdetmény.

Debreczen sz. kir. városának folyó év május havi rendes közgyűlésén egy **számvevősegi számtiszt**, egy **ir-noki**, s az ezen állások betöltésénél esetleg üresedésbe jövő állások fognak választás útján betöltetni.

A számtiszt állás évi 900 frt. fizetés és 150 frt. lakbérből, az irnoki állás pedig évi 650 frt. fizetés és 100 frt. lakbérből álló javadalmazással van egybekötve s ez utóbbi állás az 1873. évi II. t. cz. 4. §. b.) pontja értelmében első sorban igazolványos altisztek számára van fenntartva.

Felhivom a pályázni kívánókat, hogy kellően felszerelt pályázati kérvényüket hozzám, mint a kijelölt bizottság elnökéhez **május hó 15-ik napjának délutáni 5 órájáig** annyival inkább benyujtsák, mert a később érkező kérvények figyelembe vételni nem fognak.

Debreczen, 1899. márczius 27.

Gr. Dégenfeld József,
főispán.

Kastner & Öhler, Graz

posztó-osztálya

küld

stájer és tiroli Lodent

135-140 cmtr. széles, 135, 215, 240, 360 kr. mtrenként. Ezen minőségek kitapasztalt jök és igen alkalmasok

praktikus és elegáns ruházatra

Fekete, kék Kamgarn valamint Cheviott kitünő minőségekben 2 frttól feljebb.

Divat szövetek, livré-posztók, koci posztók stb. csak legjobb minőségben.

Minta ingyen és bérmentve.

15.500 forintot

nyerhet évente legjobb esetben az, a ki nálunk

14 osztályosorsjeggyel

való játszásban résztvesz, melyeknek játszása törvényesen meg van engedve.

Hozzájárulás évente 72 frt, havonta 6 frt. Legalább is a betét 40%-át kell viszszerényeni.

Az ar a valódi tőz-de árfolyam szerint van felszámítva.

Ajánunk egyszersmind **részjegyeket egyes húzásokra**, és egy

Finlandi 10 thl osztályosorsjegy,

huzás május 1-én. főnyeremény 30,000 mk. — a legalsónyabb nyeremény 39 mk., frt 36.—, ½ részjegy frt 18.—, ¼ részjegy frt 9.— stb. levonásava.

Prospectus kívánatról ingyen és bérmentve.

Nationale Renten & Creditbank, AMSTERDAM.

Képviselők kerestetnek.
Postadij ide 10 kr.

Üzleti könyvek nagy raktára.

HOFFMANN és KRONOVITZ

KÖNYVNYOMDÁJA

DEBRECZEN, a főpostával szemben.

Ajánlkozik:

nyomtatványok elkészítésére,

kereskedők, gyárosok és iparosok részére.

Levélpapír czégnomással

1000 drb. 3 frt 50 krtól feljebb.

Levéloríték czégnomással

1000 drb. 2 frttól feljebb.

Monogrammal ellátott

Lakadalmi és báli meghívók.

Eljegyzési kártyák

nagyon olcsón.

Névjegyek

Tánczrendek

Számlák

Jegyzékek

Üzletjegyek

Körlevelek

Árjegyzékek

Műsorok

Zárszámadások

Évi jelentések

Dombornyomású galvanizált remek

reklam falragaszok.

Pinczérszámlák, bor és sörczimkék.

Menu kártyák a legdiszesebb kivitelben.

Regények, elbeszélések, költemények.

Tudományos és szakmunkák előállítása.

Rovatos ivenk, tabellák.

Részvények, szelvények.

Elsőbbségi kötvények, értékpapírok.

Diszesen kiállított étlapok.

igen mérsékelt árak mellett.

Ruggyanta bélyegzők igen olcsón.